

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga na temelju odredbe članka 15. točke 2. i članka 8. stavaka 1. i 4. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga („Narodne novine“ broj 140/05 i 12/12), članka 78. i 97. Zakona o leasingu („Narodne novine“ broj 141/13) u postupku posrednog nadzora pokrenutom po službenoj dužnosti nad poslovanjem leasing društva i4next leasing Croatia d.o.o., Zagreb, Avenija Većeslava Holjevca 20, OIB; 05273526923, zastupanom po predsjedniku uprave Dini Stipkoviću i članu uprave Darku Vodopiji, na sjednici Upravnog vijeća održanoj dana 16. rujna 2021. donosi

RJEŠENJE

Društvu i4next leasing Croatia d.o.o., Zagreb, Avenija Većeslava Holjevca 20, OIB; 05273526923, radi otklanjanja utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti, nalaže se od dana zaprimanja ovoga Rješenja s primateljima leasinga sklapati ugovore o leasingu na jasan i razumljiv način tako da:

- ukoliko se ugovara mogućnost promjene leasing rata/obroka (odnosno kamatne stope temeljem koje se isti obračunavaju) koja nije rezultat usklađivanja s ugovorenim promjenjivim parametrom, u ugovorima o leasingu bude jasno naveden način promjene te objektivni, opravdani i dokazivi razlozi za promjenu pri čemu je za navedene promjene potrebno zatražiti suglasnost primatelja leasinga,
- ugovori o financijskom leasingu koji se sklapaju s potrošačima budu usklađeni s odredbama Zakona o potrošačkom kreditiranju („Narodne novine“ br. 75/09, 112/12, 143/13, 147/13, 09/15, 78/15, 102/15 i 52/16) u dijelu obračuna kamatnih stopa.

Kao dokaz o izvršenju ovoga naloga, društvo i4next leasing Croatia d.o.o., Zagreb, Avenija Većeslava Holjevca 20, dužno je u roku od 30 dana od zaprimanja ovog Rješenja Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga dostaviti Izvješće o poduzetim mjerama zajedno s:

- izmijenjenim te od strane Uprave usvojenim tipskim ugovorima o leasingu (obrazac ugovora i opći uvjeti),
- mišljenjem internog revizora o provedbi naloga iz ove točke ovog Rješenja,
- drugim dokazima koji potvrđuju izvršenje naloga iz ove točke ovog Rješenja.

O b r a z l o ž e n j e

Na temelju članka 78. Zakona o leasingu („Narodne novine“ broj 141/13; dalje u tekstu: Zakon), a uzimajući u obzir dokumentaciju zaprimljenu u sklopu predmeta KLASA: 973-04/21-01/06, ovlaštene osobe Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (dalje u tekstu: Hanfa) obavile su po službenoj dužnosti posredni nadzor nad poslovanjem društva i4next leasing Croatia d.o.o., Zagreb, Avenija Većeslava Holjevca 20, OIB; 05273526923 (dalje u tekstu: Društvo) po predmetu nadzora obračuna kamatnih stopa po ugovorima o leasingu.

O obavljenom posrednom nadzoru dana 14. srpnja 2021. sastavljen je Zapisnik o obavljenom nadzoru, KLASA: UP/I 973-06/21-01/07, URBROJ: 326-01-50-52-521-21-02 (dalje u tekstu: Zapisnik). Društvu je omogućeno ostvariti i zaštititi svoja prava i pravne interese sukladno članku 88. stavku 2. Zakona, a u svezi s člankom 92. stavkom 3. Zakona na način da je imalo pravo uložiti prigovor na Zapisnik, odnosno dostaviti eventualne primjedbe uz koje je bilo dužno priložiti dokumentaciju kojom dokazuje osnovanost navoda. Društvo je dana 23. srpnja 2021. dostavilo podnesak „Očitovanje vezano uz Zapisnik o obavljenom nadzoru 14.07.2021., KLASA: UP/I 973-06/21-01/07, URBOJ: 326-01-50-52-521-21-02“ (dalje u tekstu: Prigovor).

U dijelu nadzora nad transparentnošću aktualnih ugovornih odredbi ugovora o financijskom i operativnom leasingu sklopljenih s pravnim osobama utvrđeno je kako iz istih proizlazi da se leasing rate/obroci, između ostalog, mogu mijenjati i zbog promjene uvjeta na tržištu kapitala te zbog promjene troškova refinanciranja. Navedenu odredbu Hanfa je ocijenila neodređenom odnosno neodredivom. Naime, iz navedene odredbe nije jasno određeno na koji se način mijenja leasing rata/obrok u slučaju promjene uvjeta na tržištu kapitala odnosno zbog promjene troškova refinanciranja da bi Društvu bilo dopušteno istu mijenjati. Također, u ugovorima o leasingu nije jasno određeno o čemu ovisi promjenjivost leasing rata/obroka odnosno što znače pojmovi „promjena uvjeta na tržištu kapitala“ odnosno „promjena troškova refinanciranja“. Ukoliko bi se navedenu odredbu tumačilo na način da „promjena uvjeta na tržištu kapitala“ odnosno „promjena troškova refinanciranja“ znače promjenu kamatnih stopa u primljenim kreditima kojima Društvo financira ugovore o leasingu, nejasno je odnosi li se ta promjena na promjenu kamatne stope u primljenim kreditima s promjenjivom kamatnom stopom nastalu zbog promjene vrijednosti referentne kamatne stope ili zbog promjene kamatne marže ili se pak odnosi na promjenu nominalne kamatne stope kod primljenih kredita sklopljenih s fiksnom kamatnom stopom. Također je nejasno odnosi li se ta promjena na promjenu kamatne stope/marže u već sklopljenim (aktivnim) ugovorima o kreditu (kojima su financirani aktivni ugovori o leasingu) kod kojih bi u tijeku njihovog trajanja došlo do promjene inicijalno ugovorenih troškova financiranja (kamatnih stopa/marži) ili se ta promjena odnosi na promjenu (povećanje) prosječnog troška refinanciranja do kojeg bi došlo iz razloga povećanja kamatnih stopa/marži u novim kreditima u odnosu na postojeće kredite. Nadalje, iz navedene odredbe općih uvjeta nije jasno u kojem bi se smjeru trebala kretati promjena troškova refinanciranja (kamatnih stopa/marži) da bi se na osnovu takve promjene vršila promjena kamatne stope u ugovorima o leasingu odnosno da li se promjene kamatne stope vrše samo kod rasta troška refinanciranja ili u oba smjera.

Sukladno članku 269. stavku 2. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18; dalje u tekstu: ZOO) svaka činidba kao što je plaćanje obroka ili rate leasinga mora biti moguća, dopuštena i određena, odnosno određiva pri čemu je propisano da je činidba određiva ako ugovor sadrži podatke pomoću kojih se može odrediti.

Prema navedenom, razvidno je da u ugovorima o leasingu nisu jasno određene niti su odredive izmjene leasing rata/obroka, kao ni izmjene kamatnih stopa temeljem kojih Društvo obračunava leasing rate. Društvo nije ugovorom točno odredilo način izmjene leasing rata/obroka (kamatnih stopa) koji bi bio jasan i poznat primatelju leasinga te koji bi bio objektivne prirode na koji ugovorne strane ne bi svojevrijem mogle utjecati. Prema tome primatelju leasinga nisu na razumljiv način prezentirane njegove potencijalne obveze koje bi mogle dovesti do većih troškova kamata/leasing obroka od onih koje su inicijalno ugovorene.

Slijedom navedenog, opisane odredbe općih uvjeta ugovora o financijskom i operativnom leasingu su nejasne, podložne su različitim tumačenjima, ne doprinose transparentnosti ugovornih odnosa te ostavljaju mogućnost Društvu da na primatelja leasinga prevali troškove koji nisu vezani uz financiranje aktivnih ugovora o leasingu.

S obzirom da odredbe ugovora o leasingu kojima su određene kamatne stope (odnosno leasing rate/obroci) i njihove izmjene nisu napisane na pregledan i razumljiv način tako da primatelju leasinga omogući raspolaganje svim bitnim informacijama o uvjetima ugovora iz kojih će biti vidljiva prava i obveze ugovornih strana Hanfa je utvrdila da je Društvo prilikom sastavljanja ugovora postupilo suprotno članku 52. stavku 6. Zakona i članku 3. stavku 2. Pravilnika o sadržaju i obliku ugovora o leasingu te metodologiji izračuna efektivne kamatne stope („Narodne novine“ br. 66/14 i 86/18).

Nadalje, uvidom u odredbe točke 13.7. općih uvjeta ugovora o leasingu utvrđeno je kako je istima određeno da se usklađivanje visine leasing rate/obroka uslijed promjene uvjeta refinanciranja i kamatne stope, ne smatra izmjenom ili dopunom ugovora i za takva usklađenja nije potrebna suglasnost primatelja leasinga dok iz drugog dijela iste odredbe proizlazi da se

primatelj leasinga ipak treba usuglasiti s izmjenama leasing rate/obroka time što neće uložiti prigovor na te izmjene.

Sukladno članku 247. ZOO-a ugovor se smatra sklopljenim kad su se ugovorne strane suglasile o bitnim sastojcima ugovora. Nadzorom je utvrđeno da su se Društvo i primatelji leasinga kroz ugovorne odredbe usuglasili o visini kamatne stope/leasing obroka koja nedvojbeno predstavlja bitan sastojak ugovora. S obzirom da se navedena odredba ZOO-a odnosi i na izmjene samog ugovora, ugovorne strane bi se trebale usuglasiti i s izmjenama visine kamatne stope/leasing obroka.

S obzirom na navedeno utvrđeno je kako su ugovorne odredbe sastavljene suprotno članku 247. ZOO-a jer ne predviđaju suglasnost ugovornih strana o izmjeni leasing rata/obroka koji nedvojbeno predstavljaju bitne sastojke ugovora, već omogućuju jednostranu izmjenu tih bitnih sastojka ugovora bez utjecaja druge ugovorne strane.

Društvo u dostavljenom Prigovoru iznosi kako prihvaća navode Hanfe iz Zapisnika te kako će odredbe općih uvjeta ugovora o leasingu izmijeniti na način da izmjene rata/obroka budu transparentno opisane te da uključuju suglasnost ugovornih strana. Društvo pojašnjava kako su odredbe općih uvjeta definirali prema stavkama koje su definirale promjene anuiteta, a koje su navedene u kreditima kojima financira svoje poslovanje i s kojima su po svim parametrima usklađeni. S obzirom da banke koje financiraju poslovanje Društva nisu nikad mijenjale anuitete tako i Društvo nije nikad mijenjalo svoje leasing naknade te navodi kako su članci u općim uvjetima ostali u slučaju nastupanja više sile kao što je ulazak u eurozonu. No Društvo napominje kako je po primitku Zapisnika krenulo u reviziju navedenih članaka općih uvjeta te kako su u tijeku provjere ugovornih klauzula svih kredita kako bi prilagodili ugovornu dokumentaciju Društva. Dodaje kako je grešku u terminologiji, a koja se odnosi na navođenje realne godišnje kamatne stope umjesto efektivne kamatne stope odmah ispravilo u svojoj programskoj podršci.

Očitovanje Društva izneseno u Prigovoru potvrđuje nalaze Hanfe iz Zapisnika.

Nadzorom trenutno važećih odredbi ugovora o financijskom leasingu sklopljenih s potrošačima utvrđeno je da, iako je istima navedeno da kamatna stopa ovisi o kretanju tromjesečnog EURIBOR-a, odredbama ugovora nije određeno u kojim razdobljima odnosno na koje dane će se vršiti promjena kamatne stope (usklađivanje s tromjesečnim EURIBOR-om) te koja će se vrijednost tromjesečnog EURIBOR-a pri tome primijeniti. Navedeno je u suprotnosti s odredbom članka 10. stavka 2. točkom f) Zakona o potrošačkom kreditiranju („Narodne novine“ br. 75/09, 112/12, 143/13, 147/13, 09/15, 78/15, 102/15 i 52/16; dalje u tekstu: ZOPK) kojom je određeno kako ugovor sklopljen s potrošačima pored kamatne stope, indeksne ili referentne stope mora sadržavati i razdoblja, uvjete i postupke promjene te kamatne stope. Pored navedenog člankom 11.a stavkom 1. točkom b) i c) ZOPK određeno je da ukoliko je ugovorena promjenjiva kamatna stopa vjerovnik je dužan kvalitativno i kvantitativno razraditi uzročno-posljedične veze kretanja referentne kamatne stope i utjecaja tih kretanja na visinu promjenjive kamatne stope i odrediti u kojim se razdobljima razmatra donošenje odluke o korekciji visine kamatne stope (koje je bazno razdoblje te koja su referentna razdoblja).

Vežano uz odredbe ugovora o usklađivanju leasing rate u slučaju „povećanja ili sniženja troškova refinanciranja izvora sredstava“ utvrđeno je kako navedena odredba omogućuje promjenu fiksnog dijela kamatne stope (kamatne marže) te je ista u suprotnosti s odredbom članka 11.a stavka 2. ZOPK koja propisuje da se promjenjiva kamatna stopa definira kao zbroj ugovorenog parametra i fiksne marže koja ne smije rasti tijekom otplate i koja se ugovara zajedno s parametrom.

Nadalje, točkom 5.3. ugovora određeno je da: „*Za vrijeme dok Primatelj leasinga bude neuredno izvršavao svoje obveze iz ovog Ugovora, neće se obavljati sniženje Leasing naknade.*“ Navedeno je u suprotnosti s odredbom članka 11.a. stavka 3. ZOPK kojom je određeno kako promjena kamatne stope u jednom referentnom razdoblju ne može biti veća, odnosno kod smanjenja manja od promjene parametra izražene u postotnim bodovima.

Pored navedenog, Društvo odredbom ugovora sklopljenog s potrošačem utvrđuje kako se promjena leasing rate zbog promjene uvjeta refinanciranja ne smatra izmjenom ili dopunom ugovora te da za navedenu izmjenu nije potrebna suglasnost primatelja leasinga. Ovakav način sastavljanja ugovornih odredbi u suprotnosti je sa člankom 247. ZOO-a jer ugovorne odredbe ne predviđaju suglasnost ugovornih strana o izmjeni bitnih sastojaka ugovora, a što izmjena kamatne stope/leasing obroka nedvojbeno jest, već omogućuju jednostranu izmjenu tog bitnog sastojka ugovora bez utjecaja druge ugovorne strane.

Također, Društvo u ugovoru nije odredilo obvezu obavještanja potrošača o svim promjenama kamatnih stopa, u pisanom obliku ili nekom drugom trajnom mediju, najmanje 15 dana prije nego što se one počnu primjenjivati kako je to određeno člankom 11. ZOPK-a.

Društvo u Prigovoru navodi kako će u ugovorima o leasingu kojima se financiraju nekretnine za poslovnu namjenu, a koje su sklopljene s fizičkim osobama jasnije naznačiti o kakvoj vrsti nekretnine se radi kako isti ne bi bili klasificirani kao ugovori sklopljeni s potrošačima. Napominje kako će propuste u navedenom ugovoru, a koje se odnose na promjenu kamatne stope odmah ispraviti.

Očitovanje Društva izneseno u Prigovoru potvrđuje nalaze Hanfe iz Zapisnika.

Slijedom svega navedenog, Hanfa smatra da se održavanjem nejasnih i nerazumljivih ugovornih odredbi proces obračuna i izmjene kamatnih stopa u Društvu odvija na nejasan i netransparentan način prema primateljima leasinga. Radi otklanjanja navedene nepravilnosti, a kako bi Društvo s primateljima leasinga sklapalo ugovore o leasingu sastavljene na pregledan i razumljiv način, potrebno je izmijeniti ugovore o leasingu i pripadajuće opće uvjete na način da ukoliko se ugovara mogućnost promjene leasing rata/obroka (odnosno kamatne stope temeljem koje se isti obračunavaju) koja nije rezultat usklađivanja s ugovorenim promjenjivim parametrom, u ugovorima o leasingu bude jasno naveden način promjene te objektivni, opravdani i dokazivi razlozi za promjenu pri čemu je za navedene promjene potrebno zatražiti suglasnost primatelja leasinga te da se odredbe ugovora o financijskom leasingu s potrošačima usklade s odredbama ZOPK u dijelu obračuna kamatnih stopa, a kako je to naloženo u točki 1.1. izreke ovog Rješenja.

Na temelju rezultata cjelokupnog postupka, provedenog na temelju odredbe članka 78. Zakona, a sukladno članku 9. i 96. Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine“ broj 47/09, dalje u tekstu: ZUP), odlučeno je kao u izreci Rješenja, a sve uzimajući u obzir da se time u većoj mjeri nego što je to nužno ne ometa redovito poslovanje Društva, sve u skladu s načelom zaštite prava stranaka i javnog interesa iz članka 6. ZUP-a.

Odlučujući o dužini rokova u kojima je Društvo dužno postupiti po Rješenju, Hanfa je uzela u obzir prirodu i obujam obveze te ocijenila da je navedeni rok za izradu i dostavu izvješća Hanfi primjeren i logičan sukladno članku 79. stavku 2. ZUP-a.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU

Protiv ovog Rješenja žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor podnošenjem tužbe Upravnom sudu u Zagrebu u roku od 30 dana od dana primitka ovog Rješenja.

KLASA: UP/I 973-06/21-01/07

URBROJ: 326-01-50-52-521-21-5

Zagreb, 16. rujna 2021.

PREDSJEDNIK UPRAVNOG VIJEĆA
dr. sc. Ante Žigman